

היום נלמד בעזרת ה':

ברכות דף נה

המאריך בתפילתו (= מרבה בבקשת רחמים) מאריכין לו ימיו ושנותיו, ובלבד שלא "מעיין בה" (= חושב בליבו שבקשתו תתקבל בגלל שהתפלל בכוונה), ואם מעיין בה - סופו לבוא לידי כאב לב, כיוון שבקשתו לא תתקבל.

המאריך על שולחנו מאריכין לו ימיו ושנותיו, שבזמן שמאריך יתכן שיבואו עניים ויהנו מסעודתו.

המאריך בבית הכסא מאריכין לו ימיו ושנותיו, כיון שהדבר מועיל לבריאות. ובלבד שלא "יתלה עצמו" (= שלא ישען על ברכיו), שהמאריך ותולה עצמו בבית הכסא הדבר גורם לו ל"תחתוניות" (= טחורים).

ענייני חלומות:

כל חלום ולא טווח: לא טוב לאדם לחלום על כך שהוא שרוי בתענית, שאינו חלום טוב. (ויש מבארים שבכל חלום יש קצת ממשות חוץ מחלום שאדם חולם כשהוא שרוי בתענית, שכיון שהוא מצטער מהתענית לכן חלם חלום רע, ואין לו לדאוג מכך).

חלמא דלא מפשר כאגרתא דלא מקריא: חלום שלא פתרו אותו הרי הוא כאגרת שלא קראו אותה, דהיינו שאינו חלום רע וגם לא חלום טוב, כיון שכל החלומות הולכים אחר הפתרונות.

חלום רע עדיף מחלום טוב, משום שהוא מביא את האדם לידי תשובה.

חלום רע - ע"י שהאדם מתעצב מחמתו הוא מתבטל (שע"י עצבונו נחשב לו כאילו כבר התקיים החלום). חלום טוב - ע"י שהאדם שמח מחמתו הוא מתבטל (כב"ל).

אמר רב הונא: לאדם טוב מראים חלום רע כדי שידאג ולא יחטא, וכדי שעצבונו יכפר לו על חטאיו. ולאדם רע מראים חלום טוב כדי לשמחו, ושמחתו תהיה לו כשכר בעולם הזה על המצוות שעשה. וכן למדנו בברייתא שדוד המלך מעולם לא חלם חלום טוב.

(המשך בדף הבא ↓)

(המשך מדף קודם ↑)

הגמרא מקשה על דברי רב הונא שהרי נאמר בתהילים "לא תאָנָה אֵלֶיךָ רָעָה" וכוונת הפסוק היא שלא יבהילוך חלומות רעים (והפסוק נאמר על אדם טוב, כמו שנאמר בתחילת הפרק "יושב בסתר עליון... אומר לה' מחסי ומצודתי אלוקי אחסה בו..."), הרי שלאדם טוב לא מראים חלום רע?

ואין לתרץ שכוונת רב הונא שאמנם הוא עצמו לא חולם חלום רע, אבל אחרים חולמים עליו חלום רע, שאם כן נמצא שאדם טוב לא חולם חלומות כלל (= חלום רע אינו חולם - כנ"ל, וגם חלום טוב אינו חולם - כמו דוד המלך), ודבר זה לא יתכן שהרי אמר רב זעירא שאדם שלא חלם חלום במשך שבעה ימים נקרא רע.

הגמרא מתרצת שלאדם טוב מראים חלום טוב כדי שלא יישן שבעה ימים ללא חלום, אולם הוא נשכח ממנו לפני שמקיץ משנתו כדי שלא ישמח בכך.

כשרב חסדא היה חולם חלום רע היה אומר את הפסוק מזכריה: "וְחִלְמוֹת הַשָּׂוֵא יִדְבְּרוּ!" וכי חִלְמוֹת הַשָּׂוֵא יִדְבְּרוּ?

אין מראים לאדם בחלומו אלא מהרהורי ליבו (= ממה שהרהר ביום), שהרי אדם לא חולם על דברים שלא ראה ולא הרהר בהם מעולם, כגון על דקל מזהב או על פיל שנכנס בחור של המחט.